Programiranje AVR mikrokontrolera u razvojnom okruženju Eclipse IDE

Integrisano razvojno okruženje Eclipse IDE predstavlja moćan i savremen alat koji se koristi za razvoj aplikacija namenjenih izvršavanju na velikom broju različitih platformi. Sve većoj popularnosti ovog okruženja doprinosi veliki broj postojećih plug-in dodataka koji omogućavaju povezivanje sa različitim razvojnim softverskim modulima. Među mnoštvom podržanih opcija, omogućeno je programiranje AVR familije mikrokontrolera u programskom jeziku C. U ovom dokumentu biće ukratko opisan postupak instalacije i podešavanja softverskih modula koji su neophodni za programiranje AVR mikrokontrolera ATMega328p koji se nalazi na Arduino UNO ploči.

Svi alati koji će biti korišćeni u nastavku su open-source i omogućeno je njihovo besplatno preuzimanje od strane korisnika. Pošto je Eclipse cross-platform okruženje koje je razvijano u jeziku Java, za njegovo funkcionisanje je neophodna postojeća instalacija Jave. Ovde će biti opisan postupak instalacije i korišćenja Eclipse IDE pod operativnim sistemom Windows.

Preuzimanje i instalacija Eclipse IDE

Preuzimanje Eclipse razvojnog okruženja, obavlja se preko web stranice:

www.eclipse.org-downloads

Među ponuđenim verzijama, potrebno je odabrati "Eclipse IDE for C/C++ developers". U zavisnosti od platforme, bira se 32-bitna ili 64-bitna verzija za odgovarajući operativni sistem. Napon otpakivanja preuzete arhive, pokreće se izvršna verzija programa Eclipse koja se nalazi u otpakovanom direktorijumu.

Pokretanjem okruženja Eclipse, prvo se vrši izbor direktorijuma u kojem će biti smešteni svi izvorni kodovi i ostale datoteke koje sačinjavaju strukturu projekata koje korisnik bude razvijao. Takav direktorijum naziva se **Workspace** (radni prostor). Ukoliko više korisnika koristi istu mašinu, preporučljivo je da svaki korisnik definiše za sebe zaseban **Workspace** folder, kako bi se izbegle neželjene situacije koje bi mogle nastati usled korišćenja zajedničkog radnog prostora.

Instalacija AVR-GCC i AVR Dude

AVR-GCC je kompajler koji se korisiti za prevođenje programa za AVR mikrokontrolere napisanih u programskom jeziku C. **AVR Dude** je pomoćni alat koji komunicira sa hardverskim programatorom i posredstvom kojeg se prevedeni program upisuje u programsku FLASH memoriju mikrokontrolera.

Pod operativnim sistemom Windows, oba ova alata se instaliraju u okviru programskog paketa **WinAVR**, koji je moguće besplatno preuzeti preko web stranice:

winavr.sourceforge.net/download.html

Instalacija AVR dodatka za Eclipse

Dodatak za AVR mikrokontrolere (**AVR plugin**) omogućava i u znatnoj meri olakšava rad sa ovom familijom mikrokontrolera u okviru razvojnog okruženja Eclipse IDE. Njegovom instalacijom omogućeno je kreiranje, kompajliranje i učitavanje C projekta koji će se izvršavati na željenom AVR mikrokontroleru.

Instalacija ovog dodatka vrši se izborom opcije **Help -> Install New Softvare** u okviru Eclipse okruženja. Po otvaranju prozora čiji izgled je prikazan na slici, u polju **Work with** potrebno je upisati link <u>http://avr-eclipse.sourceforge.net/updatesite/</u> i kliknuti **Add**. Po iskakanju prozora **Add Repository**, u polju **Name** dodeljuje se ime AVR dodatku, npr. **AVR Eclipse Plugin**.

Available S	Software				
Check the items that you wish to install.					
Work with:	: AVR Eclipse Plugin - http://avr-eclipse.sourceforge.net/updatesite/ 👻				
	Find more software by working with the "Available Software Sites" preferences				
type filter te	text				
Name	Version				
V	-up Aviv Eclipse Plugin 2.4-1				
Select Al	I item selected				
Select Al Details Show only Group iter	Image: Deselect All 1 item selected Ivy the latest versions of available software Image: Hide items that are all ems by category What is already installe	ready installed <u>d</u> ?			
Select Al Details V Show only Group iter Show only	Image: Deselect All 1 item selected Ily the latest versions of available software Image: Hide items that are all ems by category What is already installe What is already installe Ily software applicable to target environment Image: Hide items	: ready installed d?			
Select Al Details Show only Group iter Show only Contact a	Image: Deselect All 1 item selected Ily the latest versions of available software Image: Hide items that are all ems by category What is already installe What is already installe Ily software applicable to target environment Image: Hide items that are all update sites during install to find required software	eady installed d?			

Nakon pojavljivanja opcije **AVR Eclipse Plugin**, potrebno je potvrditi odabir opcije klikom na kvadrat koji se nalazi sa leve strane, nakon čega sledi pritisak na taster **Next**. Praćenjem i potvrdom opcija koje će se pojavljivti u narednim prozorima, stiže se do opcije **Finish**, čime se okončava instalacija AVR dodatka. Da bi dodatak bio aktiviran, potrebno je restartovati Eclipse okruženje.

Instalacijom okruženja **Eclipse IDE** sa dodatkom **AVR plugin** i **WinAVR** programskog paketa, korisnik ima na raspolaganju sve softverske alate koji su mu potrebni za programiranje AVR mikrokontrolera u programskom jeziku C.

Kreiranje projekta

Pošto je razvojno okruženje instalirano i podešeno, naredni korak je kreiranje projekta. U okviru projekta, nalaziće se sve potrebne datoteke i podešavanja vezana za aplikaciju koja se razvija. U svrhu demonstracije, biće kreiran projekat za aplikaciju koja upravlja LED diodom tako što je naizmenično uključuje i isključuje.

C Project	- • ×			
C Project Create C project of selected type				
Project name: LED_blink				
☑ Use default location				
Location: D:\Eclipse workspace\LED_blink	Browse			
Choose file system: default 💌				
Project type: Toolchains:				
 	in			
Show project types and toolchains only if they are supported on the platform (?) < Back Finish Cancel				

Novi prazan projekat kreira se izborom opcije File -> New -> C Project, nakon čega se projektu dodeljuje ime (npr. *LED_blink*). U polju Project type potrebno je izabrati opciju AVR Cross Target Application/Empty project i kliknuti Next. U sledećem prozoru potrebno je izostaviti opciju

Debug (za sada neće biti koriščena) i ostaviti izabranu samo opciju **Release**, nakon čega ponovo sledi **Next**. Naredni prozor omogućava izbor mikrokontrolera. U polju **MCU Type** treba izabrati **ATmega328P**, a u polje **MCU Frequency(Hz)** upisuje se vrednost radne frekvencije takta **16000000** (pošto je takt oscilatora na Arduino Uno ploči frekvencije 16Mhz). Klikom na taster **Finish**, projekat će biti kreiran u okviru radnog prostora (Workspace) izabranog prilikom pokretanja Eclipse IDE.

Podešavanje kompajlera i programatora

Ako su prethodni koraci uspešno obavljeni, unutar prozora **Project Explorer** pojaviće se projekat pod nazivom koji je definisao korisnik. Po kreiranju projekta, neophodno je još dodatno podesiti opcije u vezi sa kompajlerom. Ovim podešavanjima moguće je pristupiti desnim klikom na naziv projekta u okviru **Project Explorer**-a, a zatim izborom opcije **Properties** (na dnu liste). U prozoru koji potom iskoči bira se opcija **C/C++ Build -> Settings**. U okviru taba **Tool Settings**, među ponuđenim opcijama potrebno je izabrati :

- Generate Hex File for Flash Memory ovim se uključuje kreiranje HEX datoteke koja sadrži kompajlirani (mašinski) kod, koji se upisuje u programsku FLASH memoriju mikrokontrolera
- **Print Size** Nakon kompajliranja biće prikazana veličina programskog koda, odnosno procenat zauzeća programske (FLASH) i operativne (RAM) memorije
- AVR Dude Za programiranje mikrokontrolera koristi se eksterna aplikacija AVR Dude

Preostale dve opcije mogu, ali i ne moraju biti izabrane, pošto nisu neophodne. Izbor se potvrđuje klikom na **Apply**.

Naredni korak je podešavanje programatora. U projektnim podešavanjima treba izabrati opciju AVR -> AVR Dude. Inicijalno ne postoji nijedna programatorska konfiguracija, pa je potrebno dodati novu klikom na taster New. U polju Configuration name zadaje se naziv nove konfiguracije (npr. AVR Dude Lebowski). Dalje, u polju Programmer Hardware potrebno je izabrati opciju Arduino, a u polju Override default port (-P) navodi se oznaka virtualnog serijskog porta koji je Windows enumerisao prilikom priključenja Arduino ploče na USB port (npr. COM8). Ostale opcije ostaju nepromenjene, nakon čega se pritiskom na OK potvrđuje konfiguracija programatora, a zatim se pritiskom na Apply potvrđuje njegov izbor.

Edit AVRDude Programmer Configuration New Configuration					
Configuration name AVR Dude Lebowski					
Description	Default AVRDude Programmer Configuration. Modify as required for your setup.				
Programmer Hardware (-c)					
ABCmini Board, aka Dick Smith HOTCHIP Altera ByteBlaster Arduino AT-ISP VI.1 programming cable for AVR-SDK1 from < Atmel AppNote AVR109 Boot Loader Atmel AppNote AVR911 AVROSP Atmel at89isp cable Atmel AVR Dragon in debugWire mode Atmel AVR Dragon in HVSP mode					
Override default port (-P) COM8 Override default baudrate (-b) • Other options • Use this field to add any avdude option not covered by the plugin.					
State of Parallel Port lines after AVR /Reset Line restore to previous state activated (-E reset) deactivated (-E noreset)	Dude exit	Vcc Lines erestore to previous state activated (-E vcc) deactivated (-E novcc)			
Delay between avrdude invocations	milliseconds				
Command line preview	Command line preview avrdude -carduino -PCOM8 [part specific options]				
?		OK Cancel			

Nakon ovih koraka, projekat je spreman za upotrebu. Finalnu proveru konfiguracije moguće je izvršiti pomoću opcije **AVR -> Target Hardware**, u okviru projektnih podešavanja. Ukoliko je sve podešeno kako treba, klikom na taster **Load From MCU**, bez obzira na to koji je mikrokontroler prethodno bio izabran prilikom kreiranja projekta, u polju **MCU Type** će se pojaviti **ATmega328P**, što je korektna oznaka mikrokontrolera koji se nalazi na Arduino UNO ploči.

Dodavanje izvornog koda

Kada je projekat uspešno kreiran i konfigurisan, datoteke koje sadrže izvorni kod programa se jednostavno dodaju pomoću opcija **New -> Source File** i **New -> Header File**. U primeru prikazanom na slici dodata je datoteka **blink.c**, u koju je dodat programski kod za upravljanje LED diodom koja se nalazi na Arduino ploči. Ukoliko je programski kod raspoređen na više datoteka, neophodno je da se u jednoj od njih nalazi implementacija funkcije *main*:

```
#include <avr/io.h>
#include <util/delay.h>
int main()
{
    DDRB |= 1 << 5; //PB5 je izlaz
    while (1)
    {
        PORTB |= 1 << 5; //LED ON
        _delay_ms(1000); //pauza 1s
        PORTB &= ~(1 << 5); //LED OFF
        _delay_ms(1000); //pauza 1s
    }
}</pre>
```

```
return 0;
```

}

```
C/C++ - LED_blink/blink.c - Eclipse
File Edit Source Refactor Navigate Search Project AVR Run Window Help
🔁 = 🔡 🐘 🖕 | 🗞 = 🗞 = 🐘 | 🔪 💞 | 🖆 = 🖄 = 🖸 = 🗭 = 🕼 = 🔾 = 🚱 = 🚱 = 🖉 =
 🥖 😂 🔲 🕤 🖢 🕶 🎘 🕶 🌤 🔶 🕶 🔶 🕶
                                                                       Quick Access
                                                                                      😭 📴 C/C++
                                                                           - -
                                                                                   0 ⊠ "2
                                                                                             - -
🎦 Project Explorer 🛛 🗖 🖬 🚺 🔀 blink.c 🕄
            E 🔄 😜
                       \bigtriangledown
                             1 #include <avr/io.h>
                                                                              .
                                                                                    🖻 🎼 💘 💘 🗕
                              2 #include <util/delay.h>
 a 🚰 LED_blink
                                                                                     \overline{\nabla}
    Binaries
                              4⊖ int main()
                                                                                       avr/io.h
   Includes
                              5 {
                                                                                       💵 util/delay.h
                                     DDRB |= 1 << 5;
                              6
                                                            //PB5 je izlaz
    Debug
                                                                                          main() : int
    blink.c
                              8
                                     while (1)
                              9
                                         PORTB |= 1 << 5;
                                                            //LED ON
                             10
                              11
                                         _delay_ms(1000);
                                                            //pauza 1s
                                         PORTB &= ~(1 << 5); //LED OFF
_delay_ms(1000); //pauza 1:
                             12
                             13
                                                            //pauza 1s
                             14
                                     }
                             15
                             16
                                     return 0:
                             17 }
                             18
                                 .
                                                                                             - -
                            🥷 Proble... 🧔 Tasks 📃 Console 🔀 🔲 Proper... 🌆 AVR D... 🌆 AVR Su...
                                                                                      🛃 🖳 🕶 📷 🕶
                            No consoles to display at this time.
0 items selected
```

Kompajliranje izvornog koda i programiranje mikrokontrolera

Nakon što je programski kod u programskom jeziku C dodat u okviru postojećeg projekta, potrebno je izvršiti njegovo kompajliranje (prevođenje) u mašinski kod. Proces kompajliranja započinje izborom opcije **Project -> Build All**¹, ili klikom na ikonicu S. Ukoliko program ne sadrži sintaksne greške i ima odgovarajuću strukturu, krajnji rezultat kompajliranja je izvršna verzija programa u obliku datoteke sa ekstenzijom **.hex**. Ova datoteka sadrži niz mašinskih instrukcija koje se smeštaju u programsku FLASH memoriju posredstvom aplikacije *AVR Dude* i pomoćnog programa (*bootloader-a*), koji se nalazi unutar samog kontrolera.

¹ Korisno je uključiti opciju kojom se pre kompajliranja sve izvorne datoteke koje su menjane od poslednjeg kompajliranja automatski snimaju u projektni direktorijum (**Window -> Preferences -> General -> Workspace -> Save automatically before build**).